

BETIA DE CUVINTE

ALICE GEORGESCU

NUME NOI ÎN REPERTORIU

După cum se știe (dar se mai știe, oare?), minima expresie a politeții față de cineva constă în pronunțarea corectă a numelui acelui cineva. În prezența și, pe cât cu putință, în absența sa, în funcție de gradul de bunăcreștere al vorbitorului. Observația are valabilitate universală în ce privește relațiile dintre oameni, fără deosebire de sex, vîrstă, naționalitate și culoare (politică). Mutînd discuția din sfera interpersonală în aceea publică, lucrurile se complică: rostirea greșită a numelui cuiva în auzul unui număr mare de semeni presupune lipsă de respect nu numai față de cel pomenit, ci și față de auditoriu, socotit - se poate deduce - prea puțin important spre a merita să i se furnizeze o informație exactă. Mergînd în continuare pe firul logicii, e lesne de imaginat cantitatea de considerație de care beneficiem, cu toții, din partea Televiziunii, de pildă, unde, din zece nume pronunțate "pe post", dacă scapă trei în forma lor originală și autentică. Și nu e vorba doar despre cele străine (indiferent de proveniență) care ar pretinde, să zicem, oarece cunoștințe de lingvistică din partea rostitorului: pînă și numele neaș românesc al colegului nostru Marian Popescu a fost, nu de mult, trimis în eter în varianta aiuritoare **Mancu Popescu**! Desigur, o explicație se poate găsi. Zîmbitoarea crainică citea, probabil, o hîrtiuță scrisă de mînă, caligrafia era, probabil, defectuoasă, iar dumeaiei nefiind, evident, "de specialitate", s-a înșelat. Ne întrebăm însă ce explicație ar putea fi invocată în cazul emisiunii **de specialitate** "Gong" de acum cîteva luni, în care, făcîndu-se elogiul unui "stîlp de nădejde" (dacă n-au fost astea cuvintele, ideea oricum asta era) al Teatrului "V.I.Popa" din Bîrlad, ni s-a vorbit despre secretarul literar **Adrian Mălureanu** în timp ce pe ecran apărea chipul, cunoscut oricui a avut cît de puțin a face cu instituția bîrlădeană în ultimii 30 de ani, al d-lui Vasile Mălinescu!

Dar să admitem că oralitatea e riscantă din acest punct de vedere (deși oralitatea "mediatică" are mai întotdeauna o bază scrisă) și că oricui i se poate întîmpla să se poticnească în vreun perfid **lapsus linguae**. Că, așadar, nu lipsa de respect față de public și lipsa de profesionalism personală ar fi în cauză. Și-apoi, nu-i așa, **verba volant**...

Să ne oprim puțin, de aceea, la **scripta, care valent**. Probabil că nici unul dintre prea numeroșii redactori ce lucrează la prea numeroasele publicații postrevoluționare n-ar recunoaște că îi pasă de "culturalizarea" cititorilor săi cam tot atît cît îl preocupă soarta culturilor de arpagic din Noua Zeelandă. Dimpotrivă, toți ar clama, pe lîngă profunda implicare în chestiune, la fel de profunda considerație pentru Oamenii Cărora Li Se Adresează și pentru Nevoile Lor Spirituale, probîndu-și afirmațiile și cu Spațiul acordat de "organ" Fenomenului Artistic Din Țara Noastră. Iată însă cum arată - și ne limităm la domeniul teatrului - lista "Premierelor stagiunii" din pagina culturală a unui număr mai vechi din "Cotidianul": "Teatrul Nottara - **Rosencrantz** (!) și **Gildenstein** (!) de Tom Stophardt (!), regia Tudor Mărăscu, scenografia: Nicolae și Mihaela Celaru (!); **Arșița**

și **viscolul** de Mihai Ispirescu, regia: Dominic Dembinski, scenografia: Ștefania Cemian (!); Teatrul Național - Sala Atelier - **Năpăsta** (!) de I.L.Caragiale, regia: Dana Dinea (!); Sala Amfiteatru - **Familia lui John** de Limon (!) Gray". Știm din proprie experiență cît de bogată este fantezia tipografică (și nu numai ea) în materie de nume proprii (și nu numai proprii), după cum știm și cît de greu e să "prînzi" toate scăpările, dar asta parcă e prea de tot. În asemenea situație, numai de informare culturală nu se poate vorbi.

Încă mai supărătoare și mai grave apar neglijențele de acest fel în cazul caietelor-program editate de teatre, publicații exclusiv **de specialitate** și cu un ritm de elaborare ceva mai relaxat, totuși, decît al cotidianelor. Știm, iarăși, în ce condiții deloc ușoare lucrează, în cvasi-anonimat, colegii noștri din secretariatele literare. Știm că fac zilnic o sumedenie de treburi pe care nu ei sînt plătiți să le facă, dar... Dar uneori nu se întîmplă și invers? Altminteri poate că n-am citi, de exemplu, în foaia "Canava" a Teatrului Odeon, judicios alcătuită și îndeobște atent scrisă, despre **La ronde de Schlitzer**! N-ați înțeles despre ce e vorba, nu-i așa? Și nu doar pentru că textul în care figurează această informație inedită este redactat în franțuzește, numărul respectiv al "Canavalei" fiind conceput cu ocazia monumentalului spectacol franco-român **Cosma**; căci alături, în varianta românească a aceluiași text, citim despre **La ronde de Schiltzer**! Pentru a dezlega enigma sînt indispensabile, pe lîngă o anume orientare în domeniu, solide abilități rebusiste: este vorba despre piesa **Hora** (desigur, în franceză, **La ronde**) a dramaturgului austriac Arthur Schnitzler! Dacă efortul cerut de compunerea bilingva a foi - pentru cine?, pentru ce? - ar fi fost folosit în altă direcție, ne-am fi simțit cu toții mult mai bine. E drept, și mai puțin inteligenți... (Că în aceeași publicație, la distribuția spectacolului apare un personaj numit Andreea, iar pe scenă doar unul numit Andrei este un fapt pe care ne mărginim a-l semna, fără comentarii. Ce să mai zici?) După cum, probabil, ne-am fi simțit atinși în siguranța noastră privind ortografierea numelor străine dacă, în programul Teatrului "Nottara" la **Actori și trădători** de Tom Stoppard (în scenografia lui Nicolae și a Mihaelei Ularu - că veni vorba), am fi întîlnit numele unuia dintre personaje așa cum l-a scris autorul și, înaintea lui, Shakespeare - adică **Rosencrantz** - iar nu cum a crezut redactorul, adică **Rosenkrantz**; și a crezut așa nu o dată, ci de douăsprezece ori! (La varianta și mai originală **Resenkrantz** - 13! - suspectăm colaborarea tipografului.) Ori dacă - în aceeași ordine de idei și în același program - am fi citit G. Feydeau și Umberto Eco, iar nu G.Faydeau și Umberto Ecco...

Să mai spunem că pînă și pe scena unui teatru (Studioul Casandra), într-un spectacol (**3 din 5**, regia - Gelu Colceag, "episodul" **Ultimul Godot** de Matei Vișniec), pe un afiș făcînd parte din decor scrie, cu litere mari, Samuel Becket în loc de Beckett? Și măcar dacă ar fi fost un "semn" regizcral...